

b u l t e n o

DE ESPERANTISTAJ KLUBOJ EN PRAGO KAJ BRNO

2 - 1996 * Periodický zpravodaj esperantských klubů

81. světový kongres esperanta se konal ve dnech 20.-28. července v Kongresovém centru v Praze (dřívější Palác kultury) za účasti 2971 osob z 62 zemí světa. Pozdravné telegramy zaslali Boutros Boutros-Ghali, generální tajemník OSN, Federico Mayor, generální direktor UNESCO, Miloslav kardinál Vlk, arcibiskup pražský (sám esperantista), a Václav Havel, prezident České republiky, který převzal nad kongresem záštitu. Nejprestižnějším účastníkem kongresu byl prof. Reinhard Selten, nositel Nobelovy ceny za ekonomii z roku 1994, který v rámci Kongresové univerzity přednášel o své teorii her. Přednášky dalších vědeckých osobností se týkaly Franze Kafky, Jaroslava Heyrovského, lingvistiky, geologie, historie a etnografie. Zvláště milým hostem byl japonský překladatel z češtiny Kurisu Kei. Na počest japonského diplomata Inazo Nitobeho, který se po pražském kongresu esperanta v roce 1921 zasazoval o seriózní výzkum tohoto jazyka, se uskutečnil Nitobeho seminář pro představitele neesperantských organizací. Kongres přijal tzv. Pražský manifest, kterým jsou vlády a organizace vyzývány k podobné serióznosti při dnešním posuzování esperanta a jeho využití. V pracovní části kongresových programů se uskutečnila řada schůzek představitelů mezinárodních esperantských svazů, kteří projednávali organizační záležitosti svých sekcí, v kulturní části zhlédli účastníci několik koncertů vážné i populární hudby, divadelní, kabaretní a kouzelnická představení, diskutovali s esperantskými spisovateli a překladateli v prostorách kongresového knihkupectví o řadě knižních novinek v esperantu. Kongresová středa byla věnována výletům s Čedokem po naší vlasti.

Pro řadové účastníky bývá esperantský kongres především jazykovým školicím střediskem, kde si mohou prověřit a zdokonalit své znalosti a konverzační schopnosti a navázat nová přátelství s lidmi všech kontinentů (velmi potěšila např. účast afrických esperantisů z Kamerunu, Ghany, Tóga, Zairu a Madagaskaru). Příležitost k navázání spolupráce poskytuje kongres pro učitele, autory učebnic, slovníků, terminálu, pro překladatele a autory beletrie i odborné literatury (hovořilo se např. o využití esperanta na Internetu). Je také místem setkání funkcionářů esperantských organizací, které organizují kursy podobné jako jazykové školy, členů Esperantské akademie, která pečuje o vývoj jazyka, vydavatelů esperantské literatury a časopisů i dalších podnikatelů, kteří esperanto využívají..

Souběžně s kongresem probíhal "kongresek" dětí v Rabyni na Slapech a svůj vlastní program měla i esperantská mládež na různých místech v Praze. O týden dříve předcházel kongresu světový sjezd nevidomých esperantistů (také v Praze) a oficiální předkongres v Brně pro zájemce o poznání jižní Moravy. Naopak v týdnu po kongresu se v Táboře na Jihočeské univerzitě setkali učitelé esperanta, aby projednali záležitosti své organizace a seznámili se s novými učebními metodami (např. s esperantskou verzí videofilmu *Mazi v Gondolandu*).

Nové knihy v esperantu. Na kongresu se objevilo několik významných novinek. Největší čínský román **Ruĝdoma sonĝo** (Sen v červeném domě, 1. díl) z 18. století a povídková kniha **Mirrakontoj de Liaozhai** (Podivuhodné příběhy z Liaozhai, v českém překladu známé pod názvem *Zkazky o šesteru cest osudu*) ze 17. století reprezentovaly asijskou literaturu. Ruské nakladatelství Sezonoj přineslo druhý díl Tolkienova románu Pán prstenů **Du turoj** (Dvě věže). Z Itálie přišel překlad prvních tří dnů Boccacciova **Dekameronu**, kniha Umberta Eca **La serĉado de la perfekta lingvo** (Hledání dokonalého jazyka) s historií mezinárodních i tajných jazyků a povídka **Metamorfozo** (Přeměna) od Franze Kafky, kterou přeložil dr. Mauro Nervi. Také naše nakladatelství KAVA-PECH vydalo Kafkovy povídky pod názvem **Sonĝo kaj aliaj rakontoj** (Sen a

jiné povídky) v překladu Wilhelma Luttermanna. Kniha obsahuje i výše zmíněnou povídku, ovšem pod názvem **Transformiĝo**, takže se nabízí možnost srovnání obou překladů. V KAVA-PECH vyšla i divadelní hra Václava Havla **Aŭdienco** v překladu Josefa Vondrouška a několik knih přeložných z esperanta do češtiny: **Co mi dala česká literatura** je vyznání japonského překladatele české literatury Kurisu Kei, který se k českému jazyku dosal přes esperanto a za pomoci esperantistů získával originály překládaných autorů (Čapek, Drda, Fučík, Havlíček, Hašek, Lustig, Němcová, Neruda, Nesvadba, Neumann, Seifert, Scheinpflugová, Weil, Wolker) i objasnění náročných pasáží. **Vzorec ekonomického úspěchu** od prof. dr. Lee Chong-Yonga z korejské národní univerzity Kyungpook (v současné době je předsedou Světového esperantského svazu) popisuje ekonomický zázrak v Asii. Publikace **Jak úspěšně vyjednávat s Japonci** od Yoshimi Umeda, **Nebezpečí tropických nemocí** Rüdiger a Sachse a **Latina jako mezinárodní jazyk** od dr. Věry Barandovské-Frank snad nepotřebují komentář. Filozofické dílo Bruno Vogelmana **Nový realismus** je 18. překladem této esperantské knihy (1989) do národního jazyka. Poezii obohatila nová sbírka české esperantsky píšící básnířky Eli Urbanové **Peza vino / Těžké víno**, která vyšla zrcadlově s českým překladem Josefa Rumlera. Brazílské nakladatelství Fonto přineslo od téže autorky autobiografický román **Hetajro dancas** (Hetéra tančí), který se stal v esperantském světě hitem sezóny. Dětskou literaturu zastupuje Foglarova knížka **La knaboj de la Kastora rivero** (Hoši od Bobří řeky), vydaná v Třebíči.

8. sjezd Českého esperantského svazu se uskuteční týden po senátních volbách (29.11. -1. 12.1996) v Havířově ve Společenském domě na Dlouhé třídě. Hostitelský esperantský klub zároveň oslaví 40. výročí svého trvání. Hlavním úkolem sjezdu bude zvolit nové vedení svazu na další tři roky, schválit úpravy stanov, zhodnotit výsledky práce v uplynulém období a vytyčit úkoly do 9. sjezdu v roce 1999.

V knihkupectvích se objevil nový *Esperantsko-český slovník* (K. Kraft – M. Malovec) a nová učebnice *Esperantem za tři měsíce* (P. Chrdle - S. Chrdlová), vydané u příležitosti Světového kongresu esperanta. Podle nové učebnice zahajuje Klub esperantistů v Brně kurs esperanta pro začátečníky, a to od 9. října 1996 každou středu v klubovně na Starobrněnské 15 od 18 hod do 19 hod. Kursovné za 12 lekcí 180,- Kč, pro studenty a důchodce 90,- Kč.

Návštěva z Afriky. 6. srpna promluvili na veřejné besedě v klubovně brněnského magistrátu dva afričtí esperantisté, Kokou Sagbadjelou z Tóga a Victor Nto-Nto z Kamerunu o životě ve svých zemích. Posluchači se dozvěděli o Africe autentické informace, v mnohém až šokující (padesátiprocentní nezaměstnanost, nepředstavitelně nízká životní úroveň - rulička toaletního papíru stojí tolik, kolik potrava pro rodinu na jeden den - a mnoho jiného. O besedě referovala Mladá fronta dnes ve čtvrtek 8. srpna. Oba Afričané byli v Brně na pozvání rodiny Hršelovy. Tožský esperantista odjel již 7. srpna, Victor Nto-Nto navštívil ještě esperantské učiliště Lančov. Zejména kamerunský host měl možnost se seznámit s životem na vesnici a s naší přírodou, a to na chalupě Hršelovy rodiny. České (esperantské) rodině se zase trochu víc pootevřely dveře poznání života v Africe a afrického myšlení. Zkušenosti (na obou stranách) k nezaplacení. Cestu na kongres do Evropy a zpět oběma financoval Světový esperantský svaz v Rotterdamu.

Výročí esperantských překladatelů. Letos uplynulo 90 let od narození dr. Tomáše Pumpra (1906-1972) a Jiřího Kořínka (1906-1988) a 20 let od úmrtí Miloše Lukáše (1897-1976). Všichni tři mistrovsky přebásnili do esperanta vrcholná díla české poezie. A 6. prosince uplyne již rok od odchodu našeho drahého čestného předsedy Josefa Vondrouška (1904-1995), skvělého překladatele Karla Čapka a dalších, převážně humoristických autorů.

Brněnské esperantisty upozorňujeme na naši informační skříňku na Rašínově ul. č. 1. Zde najdete aktuální zprávy z esp. světa. Informace o programech jsou rovněž v menším měřítku ve skříňce na domě Starobrněnské 15.

Příspěvkový řád Českého esperantského svazu na rok 1997:

Kategorie: **A** 160,- Kč *výdělečně činní (i výdělečně činní důchodci)*, **B** 80,- Kč *důchodci, studenti, vojáci zákl. služby, ženy v domácnosti, invalidé, nezaměstnaní*; **D** 40,- Kč *rodinní příslušníci (když jeden člen rodiny má plné členství s odběrem svazového časopisu)*; **E** nejméně 40,- Kč *přátelé esperanta*; **F** 3.200,- Kč *doživotní členství (jednorázově)*; **zápisné pro nové členy:** 20,- Kč.

Klubu esperantistů v Praze se platí: **I.** 50,- Kč všichni výdělečně činní; **II.** 30,- Kč nevýdělečně činní důchodci do 70 let věku a ostatní podle svazové kategorie B; **III.** 10,- Kč důchodci nad 70 let
Klubu esperantistů v Brně se platí: **A:** 50,- Kč výdělečně činní; **B:** 30,- Kč *ostatní*. Prosíme, abyste příspěvky zaplatili co nejdříve, pokud možno před konce roku 1996. Složenku přikládáme.

Pražský manifest

hnutí za mezinárodní jazyk esperanto

My, členové celosvětového hnutí za rozvoj esperanta, *obracíme se* tímto manifestem na všechny vlády, mezinárodní organizace a lidi dobré vůle, *prohlašujeme* svůj úmysl pokračovat pevně v práci za uskutečnění cílů, zde uvedených, a *zve* každou organizaci i každého jednotlivce, aby se připojili k našim snahám.

Esperanto bylo zveřejněno v roce 1887 jako projekt pomocného jazyka pro mezinárodní komunikaci, rychle se vyvinulo v živou, bohatou řeč a již více než století slouží ke sbližování lidí jako most nad jazykovými i kulturními překážkami. Cíle jeho mluvčích za tuto dobu neztratily na závažnosti a aktuálnosti. Ani celosvětové používání několika národních jazyků, ani pokrok v komunikační technice, ani objevy nových metod cizojazyčného vyučování pravděpodobně neuskuteční následující principy, které považujeme za zcela zásadní pro spravedlivé a účinné uspořádání lidské společnosti.

1. Demokracie. Dorozumivací systém, který poskytuje některým lidem na celý život privilegované postavení, ale od ostatních vyžaduje, aby k získání mezinárodní dorozumivací schopnosti, přitom nižšího stupně, vynaložili mnohaleté úsilí, je hluboce nedemokratický. Ačkoliv esperanto není zcela dokonalé, jako ostatně žádný jazyk, přesto vysoce převyšuje všechny konkurenty podobně usilující o rovnoprávnou celosvětovou komunikaci.

Tvrdíme, že jazyková nerovnost má za následek nerovnost dorozumívání na všech úrovních, včetně úrovně mezinárodní. Jsme hnutím za demokratickou komunikaci.

2. Nadnárodní výchova. Každý etnický jazyk je vázán na určitou kulturu a národnost (nebo více národností). Např. žák, který studuje angličtinu, se učí o kultuře, zeměpisu a politice anglofonních zemí, především o USA a Velké Británii. Žák studující esperanto se učí o světě bez hranic, v němž každá země vystupuje jako něčí domov.

Tvrdíme, že výchova kterýmkoliv etnickým jazykem je vázána na určitý způsob nazírání na svět. My jsme hnutím pro nadnárodní výchovu.

3. Pedagogická efektivita. Jen malé procento těch, kdo studují cizí jazyk, ho doopravdy zvládne. Plné ovládnutí esperanta je možné i samostudiem. Různé studie prokázaly propedeutickou hodnotu esperanta pro výuku dalších jazyků. Esperanto je doporučováno také jako první jazyk v kurzech, protože se jím vytváří základní jazykové povědomí a návyky žáků.

Tvrdíme, že nesnadnost etnických jazyků vždy bude představovat překážku pro mnohé žáky, kterým by však znalost dalšího jazyka prospěla. Jsme hnutím pro účinné jazykové vyučování.

4. Vícejazyčnost. Esperantské společenství je jedním z mála společenství celosvětového dosahu, jehož mluvčí jsou bez výjimky dvou nebo více jazyční. Každý příslušník tohoto společenství přijal úkol naučit se alespoň jeden cizí jazyk až na konverzační úroveň. V mnohých případech to vede k lásce a k ovládnutí dalších jazyků a k rozšíření osobního obzoru.

Tvrdíme, že příslušníci všech jazyků, velkých i malých, mají právo získat šanci ovládnout další jazyk na komunikační úrovni. Jsme hnutím, které chce lidem tuto šanci poskytnout.

5. Jazyková práva. Nerovnoměrné rozdělení moci mezi jazyky vyvolává u velké části světového obyvatelstva obavy o budoucnosti jejich řeči a často je přímo návodem na potlačování

některých jazyků. V esperantském společenství se mluvčí jazyků velkých i malých, oficiálních i neoficiálních, setkávají na neutrální půdě díky vstřícné vůli dělat vzájemné kompromisy. Taková rovnováha mezi jazykovými právy a zodpovědností vytváří precedens pro další vývoj a pro nová řešení jazykové nerovnosti a jazykových konfliktů.

Tvrdíme, že obrovské rozdíly v politické síle jazyků podkopávají záruky, vyjádřené v mnoha mezinárodních dokumentech, že se všemi lidmi bude jednáno stejně bez ohledu na jejich jazyk. Jsme hnutí pro jazyková práva.

6. Jazyková různost. Národní vlády mají sklon chápat různost jazyků ve světě jako překážku dorozumívání i rozvoje lidstva. Naproti tomu pro esperantské společenství je jazyková různost trvalým a nepostradatelným zdrojem bohatství. Každý jazyk, stejně jako každý živočišný druh, je hodnotou sám o sobě a zaslouží ochranu a podporu.

Tvrdíme, že politika dorozumívání a rozvoje, pokud není založena na respektování a podpoře všem jazykům, odsuzuje většinu jazyků světa k smrti. Jsme hnutí za jazykovou rozrůzněnost.

7. Lidská emancipace. Každý jazyk osvobozuje a zároveň vězní své mluvčí, protože jim poskytuje možnost dorozumět se navzájem, ale brání komunikaci s ostatním světem. Esperanto, plánované jako univerzální mezinárodní dorozumívací prostředek, je jedním z velkých fungujících projektů lidské emancipace - projekt umožnit každému člověku zúčastnit se individuálně celosvětového lidského společenství, s pevnými kořeny ve své místní kultuře a jazykové identitě, které ho však neomezují.

Tvrdíme, že bezvýhradné používání pouze národních jazyků nevyhnutelně staví hráze svobodě sebevyjádření, dorozumění a začlenění se do celosvětového společenství. Jsme hnutí pro lidskou emancipaci.

Ĉu ni revenu al ĉi-jara antaŭkongreso?

Vi ja scias, ke oni kutimas aranĝi antaŭ la UK antaŭkongreson. Ne okazis alie ankaŭ ĉijare. UK en Prago kaj antaŭkongreso ĉe ni en Brno. Kompreneble la nombron de la partoprenintoj ni ne povas iamaniere kompari kun la praga kongreso. Sed tamen, aŭ ĝuste pro tio, ĉi tiu aranĝo estis kiel familia, tre amika kaj ĝojplena aranĝo; almenaŭ la partoprenintoj tion preskaŭ unuanime asertis. Kvardek personoj el 12 landoj vivis unu semajnon sur la sama loko, kie ili ne nur loĝis, sed ankaŭ manĝis kaj partoprenis vesperajn komunajn programojn. Pro la nombro ili kapablis interkonatiĝi unu kun la alia kaj reciproke amikiĝi. La oficiala moto de la antaŭkongreso estis: Moravia folkloro al la mondo. Ĉi tiun moton reprezentis precipe du folkloraj vesperoj, dum kiuj prezentis al la ĉeestantoj sian arton du muzikdancaj ensembloj - Křenovák kaj Konopa, el kiuj la dua en belaj nacikostumoj el la regiono de Kyjov kaj eminenta muzikensemblo vekis grandan intereson inter aŭskultantaro. Samideanoj el Brazilo, Japanio, Israelo, Koreio, krom tiuj el eŭropaj landoj kaj ankaŭ ni - samideanoj el Brno - ĝuis belajn vesperojn. Kompreneble okazis ankaŭ eksterurbaj ekskursoj / al fama Slavkov, Kralice kaj Náměšť. Ni nepre menciu ankaŭ tuttagan ekskurson celantan dudirekten. Unu, la plej nombra celis buse al Bratislava, la ĉefurbo de Slovakio kaj grupeto da kuraĝuloj al sudmoravia montetaro Pálava. Ambaŭ partoj malfrue posttagmeze kuniĝis en Mikulov en restoracio „Korna krokodilo“, kie ĉiuj vespermanĝis. Bedaŭrinde, por trarigardo de ĉi tiu, tute certe interesa urbo, ne plu restis tempo, ĉar la suno jam subiris kaj ekregis mallumo.

Kompreneble, ke ni prezentis laŭeble al niaj gastoj ankaŭ nian urbon, almenaŭ tion, kion ni taksis la plej grava. Ĉe tio ni ne povas lasi sen mencio ankaŭ la akcepton de la partoprenintoj de la antaŭkongreso ĉe nia urbestro Dr. Dagmar Lastovecká. Afabla reprezentantino de la urbo unue aŭskultis saluton fare de Dr. Chrdle kaj prezentadon de la ĉeestantaro kaj poste ŝi mem rakontis pri historio, nuntempo kaj planoj por la estonteco. Kelkajn scivolajn demandojn el la vico de la eksterlandanoj, ŝi respondis ridete kaj kun senco por humuro. Ĉiuj ni poste komune tostis per glaseto da sudmoravia vino.

Ankaŭ vizito de la ne tro granda, sed interesa muzeo de Leoš Janáček, nia mondfama komponisto, vekis ĉe multaj grandan eĥon.

Kaj la semajno, plenigita de diversspecaj aktivadoj, pri kiuj la plej gravaj, ni parolis kaj kiu preparis tre sukcese samideanino Stanjo Chrdlová, finiĝis.

Sabate, la luksa aŭtobuso forveturigas ĉiujn eksterlandanojn, sed ankaŭ kelkajn niajn urbanojn - en Pragon al la UK de Esperanto.

Programo de kunvenoj de Esperantista Klubo en Praha

NOVEMBRO 1996

4.11. Gramatika ripetado	E. Seemannová
11.11. Subakva vulkanismo en la norda Bohemio	RNDr. J. Kavka
18.11. Ĉeĥa Paradizo kaj Ĉeněk Páclt	J. Mráz
25.11. Literatura vespero	Doc. P. Chrdle

DECEMBRO 1996

2.12. Gramatika ripetado	E. Seemannová
9.12. Ĉeĥa Paradizo	J. Mráz
16.11. Zamenhof-vespero	J. Patera
23.12. Kristnaska vespero (+ kantado)	ĉiuj
30.12. Silvestra vespero (+ anekdotoj)	ĉiuj

La regulaj kunvenoj de la klubo okazas ĉiulunde (escepte de festotagoj) en la Kunvenejo de pensiuloj en Praha-Smíchov, Nádražní ul. 52, inter la 18.00 kaj 20.00 horo.

Programo de la Klubo de esperantistoj en Brno

SEPTEMBRO 1996

4.9. Kiel ni kongresis en Prago	Mgr. Z. Hršel
11.9. Esperanto-pedagogoj konferencis en Tábor	M. Malovec
18.9. Bildetoj el Italio	J. Handlová
25.9. Jaroslav Seifert en Esperanto	M. Lorková

OKTOBRO 1996

2.10. Etimologio de niaj urbonomoj	Mgr. Z. Hršel
9.10. Moravia Landa Biblioteko	Mgr. M. Picková
16.10. Kiam magiisto forestas	M. Malovec
23.10. Natura kuracado	Ing. K. Daněk
30.10. Niaj lambranbrankuloj	RNDr. E. Wohlgenuth

NOVEMBRO 1996

6.11. Novaj libroj en Esperanto-literaturo	M. Malovec
13.11. Johann Gregor Mendel	L. Rýznar (Svitavy)
20.11. Poeto Jiří Kořínek	M. Lorková
27.11. Vizito el Togolando kaj Kamerunio	Mgr. Z. Hršel

DECEMBRO 1996

4.12. Nikolaa vespero kun tombolo	M. Lorková
11.12. Josef Vondroušek – tradukisto	M. Malovec
18.12. Nia Kristnasko	Ing. K. Daněk

Klub esperantistů se schází ve středu v 19 hod v klubovně na Starobrněnské 15. Hosté jsou vítáni. Zvoňte na zvonek, dům se zamyká, chodíme každému otevřít.